

gəciyətin. Ancaq biz bu gün həmin bə-
1990-cı illərin
əvvəli ölkəmizin ta-
leyinin həll olundu-
ğu bir dövr idi. Ye-
nicə müstəqillik əl-
də etmiş dövlət

1992-ci ildə AXC-
Müsavat qruplaşmasının girovu halına
gətirilmişdi - özünü siyasətçi sayan bir
qrup avantürist, dövlət idarəçiliyindən
anlayışı olmayan şəxs ətrafındakı silahş-
lı birləşmələrə arxalanaraq özbaşnalıqla
məşğul olurdu. Bu kimi hallar isə Azər-
baycanın dövlət müstəqilliyini təhdid
altına salmış, ölkəmizi uçurumun kəna-
rına gətirmişdi. 1993-cü ilin yayında cə-
mi bir il hakimiyyətdə olmalarına bax-
mayaraq ölkəyə xalqa qarşı onilliklər ər-
zində edilməsi mümkün olmayan pislik-
ləri etmiş şəxslər dövləti hansı təhdidlə
üz-üzə qoyduqlarını anladılar - bir illik
səriştəsiz hakimiyyət idarəçiliyi ilə
xalqda kütləvi etiraz yaradan AXC-Mü-
savat birliyi suverenliyimizi sual altına
qoymuşdu. Belə bir tarixi anda xalqın
təkidli tələbi ilə Bakıya gələn ulu öndər
Heydər Əliyev xalqın, ölkəsinin xilas-
karına çevrildi. İyunun 15-də Milli Məc-
lisin sədri seçilən Ulu Öndər qısa za-
manda vətəndaş qarşudumasının qarşısı-
nı aldı, ölkədə sabitlik bərqərar oldu.

30 il öncə bu gün, yəni 1993-cü il
avqustun 29-da ölkədə o zamankı prezi-
dent Əbülfəz Elçibəyə etimad göstəril-
məsi məsələsi haqqında ümumxalq səs-
verməsi keçirildi. Referendumda "Siz
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti-
nə etimad edirsinizmi?" sualı verilmişdi
və seçici siyahılarına salınmış 4.097.367
vətəndaşın 3.767.928 nəfəri seçkilərdə
iştirak etmişdi. Referendumun nəticə-
lərinə görə, 92,02 faizi Ə.Elçibəyə etimad
göstərilməsi əleyhinə səs vermiş, yalnız
77.730 nəfəri, yaxud 2,1 faizi ona eti-
mad göstərmişdi. Seçici fəallığı 91,6%
olmuşdu. Xalq Elçibəyə etimad göstər-
məmişdi. Bu etimadsızlığın kökündə isə
bir sıra mühüm məqamlar yatırdı - eyni
zamanda, Elçibəyə qarşı olan bu etimad-

Xalqın Heydər Əliyevə etimadı...

sızlıq həmin dövrdə xalqın, dövlətin ni-
catına, xilaskarına çevrilmiş Heydər
Əliyevə olan böyük etimadın məntiqi
göstəricisi idi. Həmin dövrdə bir tərəf-
dən Azərbaycanın torpaqları işğal olu-
nur, digər tərəfdən, hakimiyyət uğrunda
müharibə gedir, üçüncü bir
tərəfdən, Azərbaycan parça-
lanmaq üzrə idi. Ölkəni bu
həddə gətirənlər isə son anda
yaxalarını kənara çəkməyə
çalışırdılar. Belə bir dövrdə
hakimiyyətə kifayət qədər
təcrübə sahibi olan, dünyada
və bölgədə tanınan, Azər-
baycanı uzun illər idarə etmiş
biri gəlməli idi - belə bir in-
san isə ümummilli lider
Heydər Əliyev idi.

Məsələ ilə bağlı fikirləri-
ni "Yeni Azərbaycan"a bölü-
şən politoloq Qabil Hüseynli
həmin dövrü olduqca qarma-
qarışıq, həyəcanlı dövr kimi
xarakterizə etdi. Onun sözlə-

ları görünən vətəndaş müharibəsinin
qarşısını almaq istiqamətində böyük səy
göstərdi. Həmin vaxt prezident olan El-
çibəy paytaxtı tərk edərək doğduğu
Kələki kəndinə getmişdi. Hakimiyyətin
bütün çətinlikləri, dövlətin bütün məsu-

əyalətlərdə gərginlik yaratmaq cəhdləri
ölkədəki hakimiyyət açınıyasından, ha-
kimliyin proseslərə hakim ola bilmə-
məsindən xəbər verirdi. Buna görə də
xalq Naxçıvan Ali Məclisinin sədri olan
Heydər Əliyev müraciətlər edirdilər,

Onu israrla Bakıya ça-
ğırırdılar. Xalq Heydər
Əliyevin yarada biləcə-
yi möhkəm və qüvvətli
hakimiyyətin Azərbay-
canın inkişafına yol
açacağına inanırdı.
İnanırdı ki, bu, erməni-
lər üzərindəki qələbəni
də təmin edəcək, müs-
təqilliyi əbədi və dön-
məz xarakterini də tə-
min edəcək. Belə də ol-
du".

Q.Hüseynlinin söz-
lərinə görə, Heydər
Əliyevin paytaxta qayı-
dışı, yenidən hakimi-
yyətdə təmsil olunması

hakimiyyətə ehtiyac duyurdu. Ümumilli
liderin tezliklə ölkədə qayda qanun ya-
radacağına böyük inam vardı. Bu əhval -
ruhiyyə referendumun nəticələrində öz
əksini tapdı. Referendumda iştirak edə-
nlərin 92,02 faizinin Elçibəyə qarşı eti-
madsızlıq göstərməsi ona olan inamsızlıq
gününə nəticəsi idi. Bu xalqın Heydər
Əliyevə böyük inamının da bariz sübutu
idi və bu amil özünü referendumdan
sonra keçirilən prezident seçkilərində də
ortaya qoydu. Beləliklə, Heydər
Əliyevin Prezident seçilməsi ilə haki-
miyyət strukturları tam toparlandı, haki-
miyyətin qarşısında duran vəzifələr və
hədəflər müəyyənləşdi. Heydər Əliyev
özünün şəxsi nümunəsi ilə möhkəm və
milli hədəflərə doğru yönəldilmiş, mü-
haribənin doğurduğu ağır nəticələrin
aradan qaldırılması istiqamətində ciddi
kurs götürmüş və ölkənin xalqın maddi
rifahı üçün çalışan bir hakimiyyətin for-
mulunu ortaya qoydu. Bütün bunların əl-
də olunmasında Heydər Əliyevin söyləri
böyük rol oynadı", - deyir Q.Hüseynli
əlavə edib. Onun sözlərinə görə, Heydər
Əliyev bütün çətinliklərin öhdəsindən
gələ bildi - Qarabağ problemini, Qara-
bağ həqiqətlərini dünyaya yaymaq üçün
uzun illər mübarizə apardı. Bu mübarizə
isə öz nəticəsini verdi. Heydər Əliyevin
siyasi varisi olan Ali Baş Komandan,
Prezident İlham Əliyev bu siyasəti uğur-
la davam etdirir. Azərbaycanın haqq işi-
ni bütün dünyaya bəyan edən Ali Baş
Komandan 44 günlük müharibə ilə 30
ilə yaxın işğal altındakı torpaqlarımızın
azadlığına nail oldu. Bu səbəbdən də 29
avqust 1993-cü il referendumu Azər-
baycanın tarixində xüsusi əhəmiyyət daşı-
yır.

P.İSMAYILOV

1993-cü ilin 29 avqustunda keçirilmiş referendumun nəticələri xalqın Heydər Əliyevə böyük inamının bariz sübutu idi

rinə görə, dövrün iqtidarı məcbur olub
Heydər Əliyevi Bakıya çağırmışdı. Hə-
min vaxt Ulu Öndər blokada olan
Naxçıvanı bütün gücü ilə düşmən işğal-
ından qoruyurdu. Heydər Əliyev öz bö-
yüklüyündən, nüfuzundan istifadə edərək
çox çətin bir şəraitdə Naxçıvanı qo-
rudu, saxladı. Artıq Azərbaycan üçün
böyük təhlükə yaranan zaman Heydər
Əliyev yenə də öz həyatını təhlükə altı-
na ataraq Bakıya gəldi. Heydər Əliyev
hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra ölkədəki
anarxiyanı aradan qaldırmaq, ilkin işarti-

liyyəti isə Ali Sovetin Sədri ümum-
milli liderimiz Heydər Əliyevin üzərində
qalmışdı. Heydər Əliyev dəfələrlə
Kələkidə olan Elçibəyə müraciət edərək
geriyə qayıtmasını bildirmişdi. Amma
bu çağırışlar heç bir nəticə vermədi:
"Əhali onsuz da Elçibəyin bir illik haki-
miyyətdən tam narazı idi. O narazılığı
bu həddə çatdırın səbəblər isə çox idi.
Ölkədə hökm sürən hərə-mərclik, baş-
sızlıq, hakimiyyət boşluğu xalqı cana
gətirmişdi. Qeyri-formal silahlı dəstə-
lərin boy göstərməsi, onların Bakıda və

xalqda böyük ümidlər yaratmışdı. Xalq
Heydər Əliyevin simasında hakimiyyət
boşluğunu dolduracaq, qüdrətli, qüvvətli
və mərkəzləşdirilmiş hakimiyyət yara-
dacaq bir şəxsi görürdü, Ona inanırdı.
"Mən deyirdim ki, insanlar yeni prezi-
dent seçkilərinin keçirilməsi və bu seç-
kilərdə Heydər Əliyevə səs vermək is-
tədiklərini açıq şəkildə biruzə verirdilər.
Həmin dövrdə referendumdan əldə edi-
lən nəticələr tam real gerçəkliyi əks et-
dirirdi. Çünki əhali yeniliyə, dəyişikliyə,
möhkəmləndirilmiş dayaqlara malik bir